

IZTOK OSOJNIK
SVINJE LETIJO V NEBO
(utopični roman)

trans-

Zbirka **trans-**
1

IZTOK OSOJNIK
SVINJE LETIJO V NEBO (utopični roman)

Copyright © Iztok Osojnik, 2012
Copyright © za slovensko izdajo Kulturno-umetniško društvo Police Dubove, 2012
Copyright © za fotografijo na naslovnici Marko Modic, 2012

Uredila Tatjana Jamnik
Fotografija na naslovnici Marko Modic
Oprema in oblikovanje Dragana Nikolić
Prelom Marek Klimek/studio-corner.pl
Izdalo in založilo Kulturno-umetniško društvo Police Dubove
Vnanje Gorice, Nova pot 142, 1351 Brezovica pri Ljubljani
Za založbo Tatjana Jamnik
Naklada 300 izvodov
Vnanje Gorice 2012
Prva izdaja

Izdajo knjige sta podprla Društvo Triglav-Rusy in Polfa Łódź SA.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-31

OSOJNIK, Iztok, 1951-
Svinje letijo v nebo : (utopični roman) / Iztok Osojnik. - 1.
izd. - Vnanje Gorice : Kulturno-umetniško društvo Police Dubove,
2012. - (Zbirka trans- ; 1)

ISBN 978-961-92946-9-7

261039360

www.policadubova.org

IZTOK OSOJNIK

Svinje letijo v nebo

*Ponoči se po mestu plazi pošasten stvor, ki mu delajo družbo
Škilasti, Maneken, Direktor, Jecljavec, Polizani peder in Stupica ...*

Iz nekega časopisnega članka o Gregorju Strniši

I

Tanja Klepec, poročena Šmentkler, je vtaknila ključ v poštni nabiralnik na stebru pri kovanih vhodnih vratih in ga obrnila. Že prej je na tla odložila veliko vrečko iz polivinila, v kateri je imela stvari, nakupljene v trgovini. Iz predala je potegnila nekaj pisem, še največ je bilo računov, nekaj reklamnih brošur in prepognjen časopis ter vse skupaj potisnila v torbico. Potem je zaprla pokrov in obrnila ključ.

Ko je vstopila v hišo, je z nog zbrcala čevlje, odložila vrečko na mizico pri vratih v dnevno sobo, potegnila iz nje časopis, ga razgrnila in preletela naslove. Na prvi strani je takoj zagledala članek, ki je obveščal, da Društvo za genetski inženiring podgan in svinjskih polovic ob petih popoldne na svojem vrtu prireja veliko javno pljuvanje in slavnostno uničenje podobe. Pri srcu jo je močno zbudilo, da je morala sesti, čeprav se ji zadnje tedne po glavi ni motalo nič drugega kot misel na ta strašni dogodek. In vse, kar je bilo povezano z njim. Velika barvna fotografija v članku, ki je prikazovala zaraščenega pisatelja, na katerega bodo pljuvali, je v njej zbudila boleč spomin in nikoli zaceljeno rano. Sedla je v naslonjač, zaprla oči, prekrizala roke na tilniku in se naslonila nazaj. Hiša je bila prazna, mož se bo z dela vrnil šele po četrti. Upala je, da ne bo zamudil, kar se je zadnje čase pogosto dogajalo. Dela v službi je imel vedno več, čeprav mu je plača nenormalno padala. Ker je hotel ohraniti položaj, ki ga je imel, je moral ne le tekmovati z mlajšimi, ampak trdo delati in pogosto v službi ostati po koncu delovnega časa. Delodajalec, velika tovarna avtomobilov, je bila ena najnaprednejših svoje vrste na svetu. To je pomenilo, da se ni samo prilagajala globalnim trendom, ampak v njih celo prednjačila. Njihov recept uspešnega poslovanja je bil zgrajen na prepričanju, da je treba ljudi, ki so trepetali za svoja delovna mesta, ožeti do golega.

Vsak je nadomestljiv, je bil slogan, ki je visel po vseh prostorih na zidu na mestu, s katerega jih je pred leti opazoval predsednik države v zadnjih izdihljajih. Da je bilo res tako, je pričalo dejstvo, da je skoraj vsak dan kakšen od kolegov izgubil službo. Namesto njih so se pojavili mladi neznanci v dragih oblekah, ki so bili pripravljene delati skoraj zastoj. Kdor hoče preživeti, mora ubijati, je opozarjal drugi slogan. Časi torej do ljudi niso bili prijazni. Nasprotno. Človek se je spremenil v element poslovnega sistema, v potrošniško blago, ki se ga je dalo po potrebi zamenjati. In tega so se vsi dobro zavedali. Le tisti na najvišjih položajih so si domišljali, da bo mogoče za vedno vladati, če le držijo ljudi v strahu in jim ne pustijo dihati. Delovni čas so podaljševali v nedogled. V ta namen so si izmišljali izredne projekte ali trenutne krizne razmere. A pljuvanje in uničenje podobe je bil preveč pomemben dogodek, da bi svojim uslužbencem prepovedali, da se ga udeležijo. Kot vsi vodilni kadri so bili tudi oni politično nastavljeni. Pljuvanje podobe je bil dogodek, ki ga je organizirala Stranka. Pomemben družbenopolitični ritual. Ukrep zastraševanja, za katerega so z veseljem nakazovali velika sponzorska sredstva. Blišč in ugled dogodka je moral preglasiti mrke poglede izpod obrvi, ki so popestrili množične shode Stranke s tisto posebno tesnobo, ki zaudarja kakor v omaro skrito truplo. Društvo za genetski inženiring podgan in svinjskih polovic je bilo pravzaprav anahronizem iz preteklosti, nekakšen privilegiran ostanek iz časov, preden je prehranjevalni industriji končno uspelo industrijsko klonirati podgane in jih na tekočem traku predelovati v specialitete za najelitnejše predstavnike Stranke. Prehranjevanje s podganami je sprva naletelo na močan odpor, zato so ustanovili omenjeno društvo, ki je skrbelo za ideološko prepričevanje. Spadalo je neposredno pod Ministrstvo za genetski marketing. Člani so bili večinoma izbrani umetniki in pisatelji, ki so v slogu kmečkih zgodb

ustvarjali umetni spomin na ljudske prehrabene navade. Siva podganja pašteta, pečene podganje nožice na žaru s timijanom in semenom lovorikovca, podganji repki v čebulni krem omaki z rezino fižola, slastna podganja bedrca v omaki iz šampinjonov s francosko solatno začimbo, podganje prsi na cvetlični način s prozacom, naprstnikom ali pa posute s kokainovim praškom in druge specialitete, s katerimi je v pritličju postregel prleški mesar in vaški učitelj Partlih, so poznavalcem priklicale v sanje arome iz pozabljenih stoletij. Vonj kuge, gonoreje, črnih koz, svinjske gripe, garij, luskavice in čankarja, te imenitne francoske bolezni, zaradi katere so največji filozofi časa padali vznak kot pokošeni pijanci, smradi zahrbtne kuge so navduševali obiskovalce slavne vrtno restavracije in potrošnike prepričevale o njihovi vrhunski kvaliteti. Obet, da bodo lahko nepričakovano prosto popoldne izkoristili za koristen in prijeten obisk spomenika iz preteklosti, je buril duhove zaposlenih, kar so delodajalci izkoristili in nanje pritiskali, dokler niso cepali po tleh kot muhe. Popolna perverzija. Takega užitka že dolgo ni bilo. Javni linč, kakšna poslastica. V zraku je bilo čutiti drgetanje, posledico vznemirjenja tako onih sto tisoč, ki so dobili vabilo na prireditve, kot drugih, obsojenih na ogled hologramskega prenosa.

Zato Tanja glede točnosti na ceremoniji ni bila preveč v skrbeh. Položaj njenega moža, konec koncev pa tudi njene osebne zveze, so ji omogočile, da je dobila vabilo med prvimi. To je pomenilo, da bo lahko stala v prvih vrstah.

Kot je pričakovala, se je mož vrnil še pravočasno, da sta se napravila, kot se za tak dogodek spodobi. Dobila je novo črno obleko iz izvezenega ovijalnega papirja in z naramnicami iz polivinila, ki je čudovito poudarila njeno sloko telo. Vsem ženskam, ki so kdaj prešuštvovale, so na rame vtetovirali škrlaten svinski rilec s podnapisom, ki je dal vedeti, kje, kdaj in s kom so to počele. Tetovažo je odredil predsednik province, stanovski

kolega batrahoirja Blata Gnoja, pol žabe, pol svinje, ki je uzurpirala položaj direktorja Inštituta. Škrlatni svinjski riley na njeni rami je spadal med one višjega reda, čeprav njena pregreha ni bila tako huda. Sodomije načeloma že nekaj desetletij niso več preganjali. Nasprotno. V fitness centrih je veljala za priljubljeno vajo. Toda Tanjina je bila precej težja, ker je občevala s človekom, podoba katerega bodo popoldne popljuvali in potem linčali. Ampak več v nadaljevanju. Naj bo dovolj, da je bila v krep kombinezonu nadvse privlačna, kar so od žene človeka na tako visokem položaju tudi pričakovali. Odkar se je pregrešila, je bila ena od njenih dolžnosti, da je v ljudstvu vzbujala tako zavist kot pohoto.

Prvi obiskovalci so se na dvorišču začeli zbirati že okoli tretje ure. Šmentklerjeva, ki sta bila brez otrok, čeprav sta imela psico, ki je imela mlade in sta jo ob tej priložnosti pustila doma, je službeni avto, ki ga je poslalo moževo podjetje, pred vhod pripeljal okoli pol petih, ko je na vrtu vladala že precejšnja gneča. Vzdušje je bilo enkratno. Takoj nad vhodom se je bočil velik neonski napis FUNDACIJA PRAŠIČJI DREK, DRUŠTVO ZA GENETSKI INŽENIRING PODGAN IN SVINJSKIH POLOVIC, ki je cvrčal zaradi visoke električne napetosti. Pod njim je bil manjši napis ARBEIT MACHT FREI. Na rdeče belih drogovich so plapolale velike modre zastave, na katerih so bile upodobljene podgane in svinje. Le na tisti na sredini se je belem ozadju zvijala velika rdeča svinjska glava vodje z jabolkom v gobcu. Drevesa so bila za to priliko posebej vijolično in oranžno prebarvana ter ovešena z verigami iz velikanskih črnih poliestrskih lobanj, s katerimi se je divje poigral veter. Vrteli so se vetrni križi, osvetljeni z modrikastimi svetilkami, na drogovich sem in tja opletali svinjam podobni angeli z okrvavljenimi zapestji in rano na prsni. Bliskale so žarnice na tekoči vodik, vrt so posuli s posušenim prleškim govnom in polili z najkvalitetnejšo

vaško scalnico, kar jo je bilo mogoče dobiti ob vzhodni meji. Iz velikih zvočnikov je bobnelo zavijanje bombnih napadov, kriki genocidov, cviljenje zaklanih svinj, žvižganje parnih kotlov v klavnicah in regljanje milijarde žab, na kar so bili prireditelji še posebej ponosni, saj je šlo za elektronsko predelavo posnetka iz časov, ko so se svinje še pasle po močvirjih ob reki.

Tanji je bilo tesno pri srcu. Bolečina, ki se je v njej spet razplamtela, ko je prebrala sporočilo v časopisu, se je širila kot nevihtni oblak in ji počasi najedala dušo. Na ven ni kazala, da jo boli. Vedela je, da so vsi pogledi usmerjeni vanjo. Kamorkoli se je premaknila, so ji sledile kamere, drobne leteče reporterske želve so se ji kot muhe vrtele okoli glave in snemale vsak njen vzdih. Zato se je smehljala. V tem je bila svetovna prvakinja. Že od malega navajena skrivati vse, kar se je dogajalo v globinah srca. Zamrzniti vse izhode. Ustaviti najmanjši znak, ki bi lahko ogrozil njeno skrbno oblikovano podobo. Na ven kazati malce nesramen in ljubek izraz, zaradi katerega so jo še posebej sovražili. »Kurba,« so škripali z zobmi ti črni angeli v gluhoti svoje posušene intimne. »Ti, ki si se z njim dajala dol, se zdaj še smehljaš. Le kako si mogla! S sovražnikom svinj! Fuj!« Ah, kako so ji privoščili. Vsaj polovica jih je prišla samo zato, da bi jo videli jokati. Potočiti vsaj malo solzico. Ubijati so bili pripravljene za to solzo, za kapljico slane tekočine v kotičku njenega brezhibno naličenega pogleda. Ampak zaman. Toliko se je že poznala, da je vedela, da bo zdržala. Mož Janko Šmentkler Klepec, kaj pa drugega kot arhitekt ali morda zdravnik internist, kdo bi vedel, jo je nežno stisnil za laket in ji dal vedeti, da se nanj lahko zanese. Da jo podpira, da je z njo. »Ne pozabi, da si javna oseba!« ji je šepnil. »Hvala,« je odgovorila in se je obrnila k njemu. Vedela je, da resno misli. Tudi zaradi tega ga je ljubila. Ne sicer kot prvega, ampak kot najboljšega drugega. A vendar. Bil je pameten in ljubeč.

Leteče video želvice so pobesnele kot muhe, ko zavohajo drek. Posnetek je v hipu preplaval dnevne sobe, laserski hologrami po celem svetu so z neverjetno natančnostjo analizirali komaj slišen dih in ga opremili z vsemi potrebnimi in nepotrebnimi podatki o vlažnosti zenic, kemični sestavi slin (še posebno so jih zanimale sledi moškega semena), fonetični in semantični analizi, prehrabnenih navadah. Ter številnih drugih zadevah, ki jih omogoči najsodobnejša digitalna tehnologija. V zgornjem levem delu pa so predvajali tudi posnetke slavnega sodomitskega akta, zaradi katerega so vse ženske po celem svetu še več let moškim nastavljale samo še rit. Kar je pripeljalo do krize rodnosti. Oblast je potem to prepovedala. Ko so razvili kloniranje in rojevanje iz epruvet, so prenehali z gonjo proti sodomiji. Ampak okus po sodih je ostal. Tanja je v ženskah vseh starosti vzbujala mešane občutke občudovanja, zavisti in sovraštva. Težko je biti slaven običajnejš, najslavnejši brezimnej v množici enakih. A Tanja se je, kot že rečeno, odlično držala. Precej bolje, kot bi se Jeniffer Lopez, Penelope Cruz, Kelly Clarkson ali Demi Moore skupaj. Mož je bil ponosen nanjo.

Oglasile so se fanfare. Vrata na hiši so se odprla in po stopnicah je svečano prikorakala dvanajsterica modro pobarvanih pisateljev, oblečena v nogometne drese in ogrnjena v dolge sive žlice, ovešene s svinjskimi repki. Desno od vhoda je bil velik prazen prostor, na katerem je na velikem stojalu stalo nekaj, kar je bilo podobno zagrnenemu filmskemu platnu. Iz peščenih tal se je dvignil nevidni mikrofoni in se ustavil v višini ust najmanjšega med pobarvanimi pisatelji, nekega škilastega hlapca s plešo, batrahoirja z ostanki svinjskih ščetin po telesu in mehkim trebuhom, ki mu je visel do kolen. Pol žaba, pol svinja ali kakor smo rekli zgoraj. Pod majico je bilo mogoče videti debele seske, ki so se pozibavali v ritmu izrečenih besed. »Hej, svinje, kloni moji ljubi!« je zakričal v nenadnem navdihu: »Ali

me slišite? Ali kaj krulite?« Množica je ponorela. Oglasilo se je huronsko kruljenje in spuščanje vetrov. Tako kot slavni olmeški kipi je tudi on dvignil obraz k nebu, zaprl oči in se zamajal, da se je komaj ujel. Gotovo se mu je zavrtilo v glavi, čeprav tam razen nakopičene zlobe ni bilo prostora za nič takega, kar bi se lahko vrtelo. Drugi modno pobarvani v modro so molčali in gledali v publiko. Bogve, kaj so mislili, če sploh kaj. Repki na njihovih pelerinah so enakomerno migali v nemem pritrjevanju. Mična tišina, ki je nastopila po kriku, je kot vedro, ki pada, kakšne pol minute obvisela v zraku. Obred je spominjal na tipično žalno sejo na Inštitutu. Tanja je čakala, da se bo samo še prikazal natak s kovinskim pladnjem in pobarvanim modrecem ponudil kozarček viskija. A nič takega se ni zgodilo. Plešasti ščetinar je dvignil svoje seske, zakrulil in nadaljeval.

»Gotovo veste, za kaj smo se zbrali? Ni prvič, da smo vsi skupaj, ki dobro mislimo, in vsem, ki ne spoštujejo svinj, jasno pokažemo, kdo smo in kaj hočemo. Veliko smo naredili, trdo smo delali, premišljeno smo razdelili, česar nimamo in nismo imeli, in zdaj smo tu. Dolga je bila pot, začetki katere so zaviti v mrak in smrad nekega jutra. Lahko pa rečemo z lahkim srcem, da nismo zatajili porekla in niti za hip nismo kolebali. Ko je bilo potrebno uničiti človeka, ki nam je stal na poti, smo to storili brez oklevanja. Rezultati so na dlani. Pogledjte, koliko pošte smo poslali po svetu v tem času! Zadostuje, če si pogledamo številke. Trideset tisoč vagonov samo v Rusijo. Tu so še Atene, Bruselj in Križevci. Takšne vsote samo za znamke ni pred nami porabil še nihče. Če to ni delovna zmaga, če to ne dokazuje naše zagnanosti in ljubezni, požrtvovalnosti in vzvišenega duha nasploh, potem pa ne vem več, kaj se tu še da storiti. Vsi veste, da ljubimo otroke, smo proti onesnaževanju kmečkih dvorišč in prepovedujemo izkoriščati veter za proizvodnjo elektrike. Ptiči so naši prijatelji, z njimi si delimo nebo. Spoštujejo nas tako na desni kot na levi.

Poglejte, samo v letošnjem letu smo se modro prebarvali in dali natisniti pet kompletov zbranih receptov, za kar smo dobili velika sponzorska sredstva, ki smo si jih s sponzorjem razdelili eno četrtno nam, tri četrtnine vodji njihovega poslovnega sektorja. Potovali smo na vzhod in zahod, dali smo postaviti dve poljski stranišči, vrt smo tako kot Višnjanci pokrili z deskami, v zemljo smo zasadili kol in na kol glavo slavne pisateljice. Gre za dosežke, o katerih ni mogoče dvomiti. Angela, daj pokaži, koliko so pisali o nas v časopisih! Pa tudi ti, Nada, podvizaj se in prinesi razpredelnico, na kateri se lepo vidi podelitev palice naklonjenosti našim trem najstarejšim perspektivnim mladinskim pisateljicam. Torej sami nezaslišani uspehi. Dve štipendiji ena za drugo kljub prepovedi! Tu pa se moramo ustaviti in jasno povedati, da smo imeli v svojih vrstah tudi zakrknjenega zločinca, ki se nam je postavil po robu in ni bil pripravljen jesti našega izmeta. Kakšna oholost, kakšna vzvišenost nad orjaki, ki so se mednarodno izkazali in so trpeli, da smo se mi lahko povzpeli. Prišel je čas, da si razdelimo, kar so naredili. Tega pa, ki vsi poznate njegovo ime, on, ki so ga nekateri oklicali, ne da bi povedali, za kaj, on, za katerega se je izkazalo, da je zbežal, preden bi mu lahko podarili pohorsko omleto, preplašeni pes, za katerega se je leta 1974 na psihiatrično-genetskem testiranju pokazalo, da je večč in nevaren, in se je uprl testiranju s pištolo, pa naj bo to, kakor sam rečem, še kako svinjsko, on pa drugače, ampak z laganjem se vse da. Kaj pa je mislil? Kdo pa je, da tako misli. Kot da mi ne bi vedeli, da to ni mogoče. Pretvarjal se je, da ima umazane roke. Nihče jih nima. Take so že po naravi. Torej ni res, kar je govoril. Vsi vemo, da je počel strašne stvari. Nasilje nad žensko. Strašne reči, ki jih je počel z njeno zadnjico. Vtaknil ji ga je. Kdo lahko verjame takemu človeku. Ne bomo izgubljali besed, saj je vsaka beseda, ki bi jo izgovorili v njegov spomin, žalitev za ušesa in toliko večja, če so to naša ali vaša, ki ste se tu zbrali v radostnem duhu, da skupaj

pljunemo na njegovo podobo. Na sliko tega psa, izdajalca, ki si je drznil misliti in delati nekaj po svoje in je, navajam iz dosjeja: liberalec, anarhist, komunist, kontinuiteta, ateist, prostozidarski izmeček. Vse vemo. Iz prve roke. Udba je imela o njem obsežen dosje. Postavlja se vprašanje, od kod mu avto in stanovanje. Kdo mu je kupil gorsko kolo? Kdo od vas mu je objavil knjige? Gabomo že dobili. Tudi ta nam ne bo ušel. Ga imamo na črni listi. Njega in podobne. Nikar ne mislite, da nimamo liste sovražnikov. Na tajnih sestankih se o tem podrobno pogovarjamo. Načrtujemo. Genetsko raziskujemo, izbiramo, sestavljamo novo elito ljudi svinj. Zloba je naše geslo. Uničevanje je naš program. Gorje pametnemu. Že danes mu bije plat zvona! In ti, nikar ne misli, da ti bo uspelo pobegniti. Zaman. Nihče ni tako prodoren, kot človek, ki se zanese na najvišjega. Goreči stolp je naš vodnik. Ribe so naša usoda. Nova tehnologija pomaga, kjer se zatakne. Ne boš nam ušel. Izdala te bo kri. Z genetskimi raziskavami brez težav in precizno odkrivamo drugače misleče. Zelo preprosto. Svinjska kri, človeška kri. Različni geni. Gorečemu nič ne uide. Goreči stolp vidi tudi, ko mižiš. Niti v spanju se ne moreš skriti, ker gleda s tvojimi očmi. Genetski inženiring! Naredili bomo človeka z osmimi ali celo desetimi seski. Novega sesalca! Vse vidi, vse ve, greh se delati ne sme! In tako dalje in tako dalje. Ampak vrnimo se k stvari, zaradi katere smo se danes zbrali.« Teatralično si je poravnal seske in se obrnil.

»Angela!« je zakrulil in pokazal na pokrito filmsko platno.
»Daj snemi, kaj čakaš!«

Angela, tajnica Društva za genetski inženiring podgan in svinjskih polovic, je stopila k vrvici, ki je ob strani visela z okvirja, in z vso močjo potegnila. Pregrinjalo je zdrsnilo in pokazal se je velikanski zaslon. Publika je vznemirjeno zamrmrala. Kot po navadi so pričakovali veliko klasično oljno podobo, tu pa jih je presenetila modernizacija.

»Da, tako je. Na Inštitutu smo se zahvaljujoč našemu sponzorju, kulturni redakciji državne televizije in dnevnika *Časopis*, modernizirali. Nova tehnologija! Genetski inženiring, komisija za nadzor privatne elektronske pošte, neskončne možnosti simulacij, virtualna demagogija, cenzura komunikacij in medijev. Prihodnost zdaj. Ne bo nam več treba čakati, da nam malarji malajo slike. Postopek bo hitrejši, konec sodnih zaostankov, število likvidacij se bo podeseterilo, nasprotnikov se bomo lahko znebili takoj, ne bo treba čakati več mesecev kot do sedaj.«

Na ekranu je poblisnil žarek, se razlezel v senčno mavrico, takoj za tem pa se je iz iskre, ki je poblisnila na zaslonu, razpočila podoba zanemarjenega petdesetletnika, ki jo poznamo s fotografij v časopisu. Publiko je razvnel steklen pogled kratkovidnih oči.

»To je torej Primož Truba,« je dahnila neka deklica poleg Tanje.

»Da, na žalost,« je odgovorila Tanja. Želvice so zagomazele. Tanja se je nasmehnila.

»In zdaj, publika, se začinja osrednji del prireditve. Kot veste, bomo zdaj drug za drugim stopili mimo slike in pljunili vanjo. Obveščam vas, da bo vsak, ki bo pljunil, slikan. Pogovor se snema. Fotografije bomo shranili v arhivu, kjer si jih lahko ogledate in tudi kupite po polovičnih cenah. Brez davkov. Ministrstvo nam je šlo na roko. Če pa bi radi sliko večjega formata, za na steno, vam bomo v ceno vračunali še osemodstotni davek na dodano vrednost. Naročila bo pobrala Angela. Naročila so obvezna.«

Ko je končal, se je iz zvočnikov oglasila žalostna glasba ravninskih samomorilcev, ki so začeli stokati na inštrumentih in jadikovati, kak usoda jih tare. To je bil znak. Prvi je k sliki stopil plešasti ščetinec, dobro potegnil iz nosa, sinusov in tistega zadnjičnega dela, kjer se zlata žila zadržuje, ter mastno pljunil na

ekran nekaj žabje zelenega. Publika se je počasi postavila v vrsto. Najprej še drugi pobarvani. Nekateri morda neradi. Gledali so v tla, očitno obred pljuvanja ni bila enoglasna odločitev. Toda zmagala je večina, odločitev je bila demokratično sprejeta. Odločitev je bila skupna. Ali pa je bila takrat, ko so glasovali, enoglasna, v javnosti pa jim je bilo zdaj nelagodno, ker so dobro vedeli, pri čem sodelujejo. Vsekakor so se potrudili, da so dobro pljunili. Fotoaparati so bili neusmiljeni. Vedeli so, da bo vsaka slika natančno proučena. Rimljani so tolmačili sanje svojih državljanov in pred bitko pregledovali ptičja čreva. Tukaj so natančno proučili izraz na fotografiji. In nekaterim pozneje tudi čreva. Najprej z udarcem v trebuh. Tako rekoč sredi bitke. Nadvse neprijeten poseg. Nihče se ni izmuznil nadzoru.

Do osmih zvečer je po podatkih novinarjev, ki so pri večernem televizijskem dnevniku poročali o tem kolosalnem dogodku, na sliko pljunila že skoraj tretjina Slovencev. Tako da je bil do devetih zvečer mimohod končan. Presenetil je vse. Tako v poročilih na televiziji. Udeležba je bila skoraj stoo odstotna, večja kot na evropskih, državnozborskih volitvah in referendumu proti umetnemu oplojevanju žensk ter izbrisanim državljanom skupaj.

Točno ob devetih, le s kakšno uro zamude, je svečano žabje regljanje oznanilo sklepni del obreda. Vrata na hiši so se spet odprla, le da tokrat skozi nje niso prišli modri, ampak v črne srajce oblečeni upokojenci, vsak z za dlan velikim daljincem v roki. Častno razsodišče Inštituta. Zgrbljeni disident, Lažni mirovnik in Ta Levi. Bil je imeniten prizor. Osvetljeni z oranžnimi žarometi, blede, ampak zbrani, zavedajoč se pomembnosti trenutka, so se postavili v vrsto pred sliko in se postavili v položaj voljno. Trebušasti ščetinec je stopil ob stran, si popravil seske in zavpil. »Svinje, tišina!« Publika je utihnila, slišati je bilo enomotorno letalo, ki je letelo nad mestom. Tako se je vsaj zdelo.

Tanja je za hip pogledala v nebo. Kljub temu da je mesto že zagrnil mrak, je nebo žarelo v sinji modrini. Ni bilo letalo. Na nebu je letela svinja, na kateri sta sedela hudič in Marjetka. Nasmehnila se je. »Nad mestom je še enkrat tako veliko mesto,« je nezavedno rekla. »Tam stanujejo ljudožerci.«

Janko jo je nežno pogledal. »Se spomniš,« je šepnil, »škilastega in vseh drugih.«

»Na parove razbroj se!« je kričal ščetinasti batrahoir.

Častno razsodišče se je razvrstilo.

»Nameri daljince!«

Tišina je segla do neba. Za trenutek so se med oblaki pokazali manjši oblaki, veter je šelestel v krošnjah dreves. Plovilo v obliki svinje z obema potnikoma na nebu je za trenutek obstalo.

»Streljaj!« je zakričal plešasti batrahoir. Častno razsodišče je iztegnilo roke z daljinci in pritisnilo na gumb Zbriši. Za trenutek so se stresli, kot da bi se zavedali, pri čem sodelujejo, ampak namen je bil dosežen. Slika na velikanskem zaslonu se je pod salvo virtualnih krogel razletela na tisoč drobcev zlobe. Podoba je pobilisnila, se podrla in zaslon je zalila tema. Publika je molčala. V zraku je zazijala črna kepa zla, ki se je zakotalila proti Savi in naprej na sever, vse do Dilingena, Kemptna, Rothenburga ob reki Tauber, kjer je, odkar je pobegnil na tuje, živel in delal Primož Truba. In še naprej, gor do Kelmorajna, kamor sta jadrata tudi hudič in Marjetka. Katoliki so sežigali čarovnice. Nori Erazem jih je. Po zraku so švigali zlohotni netopirji. Klicali so po telefonu in poročali. Tudi nadškof je odobral obred. Vstal je od mrtvih in obljubil mašo za sodelavce Inštituta. V ozadju se je zaslišal smeh pijancev. Parastrankarska formacija pijancev, oddelek za propagando in čiščenje. Latentni homoseksualci. Stari in novi skupaj. »Daj jih,« je vpil akademik Grobar. Za hip je dvignil pogled in pogledal skozi okno. Tudi on je na jasnem nebu opazil obris leteče svinje, na kateri sta sedela moški in ženska, hudič

in njegova nevesta. »Ljudožerci,« je vpil. »Tam so, barrabe. Škilasti, zagrabi jih!« Potem pa se je spet pogreznil v modro barvo alkohola. V nekem mestu severno od nazobčanega grebena Alp je moški pomočil pero v stekleničko s črnilom in naredil piko. V knjigo pričevanja, ki jo je šele začel pisati. Še sanjalo se mu ni, da so v tistem trenutku v njegovem rojstnem mestu kolektivno ubili njegovo sliko. Sanjal je, da v njegovem mestu spet vozi tramvaj. In da je predsedniku Društva za genetski inženiring podgan in svinjskih polovic odrezal glavo. »Kaj je zdaj to,« je jezno siknila glava. »Društvo ali Inštitut? Naj bo to že enkrat odločeno!«

II

Navadili smo se zgodb, opisov sveta, ki je realen in menda obstaja kakor pribito. Vendar obstajajo tudi takšne, ki jih ni mogoče napisati in o katerih ni mogoče govoriti. Prepovedane zgodbe. Ne opisujejo resničnosti, ampak realnost ustvarjajo, jo oživljajo kot pri dajanju prve pomoči na tečaju za bodoče voznike. Zgodbe, ki ustvarjajo obstoj na podoben način, kakor dinamo ustvarja električno. Zgodbe, ki cvrčijo, žarčijo, razsipajo magnetni naboj. V bralcu se zbudi zdavnaj pozabljeni spomin na nekaj, česar nikoli ni bilo in zdaj je. Prevzame ga čuden občutek ščemenja, vse je nenadoma temno kot jesen v juliju. V njem se zgane ptič, ki ga do tega trenutka ni poznal, razpre krila. Zadiha, se raztegne. Vse to se dogaja, kakor se ne bi zgodilo nič. Človek oživi še enkrat, vendar ne misli na to. Zagleda tisto, česar prej ni videl, kar se prej ni zdelo pomembno. Zgodba, ki se ni zgodila, čeprav se dogaja. Zgodba, ki nič ne govori. Ki se dogaja brez nuje, da se jo pove. Ropota v človeku kot tramvaj, hiti mimo blokov v Savskem naselju, se spusti po klancu in zavije pod nadvoz. Se potopi v žile. *Skoraj opazno.*

Kaže miličnika, ki maha s palico na križišču, za katerega se nihče ne zmeni. Pisk sodniške piščalke na nogometni temi. Brez logike in smisla ali globljega načrta, v katerem bi se dotikala kakšna usoda. Človeka se dotakne kot virus, neopazno vdre v njegov organizem in se začne razmnoževati, ga poje. In je večer. Med imunskim sistemom utečenega gledanja na svet in počasi se razvijajočimi virusi se vname bitka, v kateri zmaga voznja s tramvajem, ki odklepa ključavnice mesta. Ali je rutina uspeha vredna, da človek zapravi življenje, ki je v mesto vstopilo ob rojstvu? Bralec ali bralka uživata v volčjem zavijanju sovraštva in zločina. Srečna sta, ker nimata občutka, da sta izgubljena in na milost ali nemilost prepuščena nerazumljivim obratom zgodbe,

ampak ju tekst prijazno vodi, kot se to spodobi za normalno pisanje. Ne gre za nesposobnost, ampak za splošne razmere v družbi. Ni se jima treba mučiti, da bi razvila bralno veščino, sta enakovredna predstavnika družbene skupnosti, ki ne potrebuje dodatnega znanja ali vedenja, saj ni ničesar, kar naj bi vedeli ali znali. Osnovne veščine: priti do krompirja, spitati prašiča, zafrkniti soseda, in če ne drugače, ga ubiti in se napiti. Tehnike zločina: posredne in neposredne. Spremeniti človeku življenje v pekel. Ga pretepsi do smrti. Pokončati ga s sekiro. Stopiti do župnika, spovedati se. Preboleti bolezen kesanja in dalje razvijati tehniko v drugih sredinah. Ubijati, piti, iskati odgovor na vprašanje subjekta. Subjekt je zločinec. Bralec in bralka vstopita v vode psihoanalize. Kako priznati potlačeno resnico, travmo prvega zločina. Sublimacija. Napisati roman o nuni, ki jo muči družinska preteklost. Projekcija. Najti drugega, na katerega obesita svoj zločin. Od tu dalje drsita dve reki, dva sloja bitja, po katerih sled zločina širi svoj živi vpliv. Prva teče po ravnini vsakdanjosti, ki je človek ne opazi, raven čiste operativnosti, družbene spretnosti preživetja: ukrasti denar tu, ukrasti ga tam. Druga po gobastem tkanju zgodb in podob, ki obračajo mehaniko zločinskega početja na glavo, jo obesijo ven na pleča objekta ali subjekta od zunaj, kot da gre za problem pravilnega razumevanja stvari in ne za Macbethov umor in krvave roke, ki jih ni mogoče umiti. Življenjsko gonilo mesojedih svinj. Ubijati in trgati meso žrtve zaradi užitka, ki človeku odstreli pamet. Slast čistega, družbeno verodostojnega klanja, zločin kot zakon, obča resnica. Sezona lova. Dovoljeno je, zato ni težko. Zločin kot program, ki ga financira država. In izvaja Društvo za genetski inženiring podgan in svinjskih polovic.

Prvi ukrep: človeška deratizacija. Primož se je nasmehnil. Ozrl se je po prehojeni poti in jo ocenil z molkom o tistem, o čemer se ne govori. Na človeka se nekaj pilepi, tam doli, v

največji temi, ki se izmika misli, vendar žari, nazobčan rob, dnevi potemniijo. Vlada nekakšna prazna odsotnost. Vse stvari dobijo jasne poteze. Kakor ob sončnem mrku. Nekaj, kar ni možno, kar se ne zgodi. Stopal je torej v breg, v katerega je grizla cesta. Voli so vlekli velike, težko otovorjene vozove. Pesek pod kolesi je škripal. Zgoraj je čez letelo nekaj vran. Zamahnil je po brenclju, ki mu je sedel na obraz. Tuje bitje v telesu iz oblaka sanj, ki jih ni mogoče sanjati. Jaz, Primož Truba, pisatelj, ki ustvarjam jezik. Razmišljal je o črkah, ki jih bo popravil. Tam na severu se je že dogovoril. Najprej je mislil, da bi tiskarno pripeljal sem, potem pa je pomislil, da bodo antikristi iz Vatikana in prekrščevalci gotovo kmalu pridrli nazaj z vojsko. Grmade bodo gorele. Tiskarno bi mu razbili, knjige zažgali. A takrat bo prepozno. Še nikoli ni nihče popisal sveta v tem jeziku. Svet se rojeva z vsako besedo, ki jo napišem. Dal bom ljudem jezik, da bodo. Bog bo odgrnil nebeški zastor in ljudje bodo sijali v njegovi senci. Bodo. Jezik ima moč, ki jo pozna malo ljudi. Človek govori in piše, mesto vrvi v običajnem vrvežu, vreme se spreminja. Živa, neskončna oblika, ki določi prostor, smer plovila, ki ga žene čas. Praznina med prazninami, podoba, ki se noče izoblikovati, koreninice drevesa, ki ne neha rasti. Trenuten preblisk tu ali tam, odrezana veja z listi in sadeži, ali neka druga, na katero sede taščica. Okruški, ki se izmikajo razlagi, ostanki človeka želje, ki je izpuhtel. Človek, ki ga ni. Tisti človek, ki ga ne zapiše nobena pisava. Vse pisave lažejo, vsi jeziki ustvarijo lažnega človeka, ki ga ni. Nikogar ni, ki nosi moje ime. Sence so zakrile obličje sonca, njihov temni soj lažno sprejemamo za sončno luč. Nezakrita sončna svetloba preplaši človeka. Ne prizna je za luč, ampak jo preganja in prezira. Čarovnike, ki z lažnivimi triki očarajo naivno publiko, častijo kot zveličane očete. Narod slavi leporečnika, ki zavija z očmi in svoje besede zvija v kitice praznih fraz. Kako drugače je človeku brez podobe, ki bi se je oprijel in se hvalil z njo v kakšni knjižnici. Kot

slutnja brez kril plava v zmedenem zraku in se počasi premakne na drugo stran ceste. Misli obletavajo njegovo glavo, ampak zaradi nekakšnega cedila ne prodrejo v notranjost in ne poženejo korenin v srcu. Truba se je nehal boriti z njimi, prenaša jih kot muhe. Ne odganja jih, ne obeša se nanje. Uporablja jih kot zvoke piščali, v katerih se oglašča prazen zrak.

Vendar čuti strašno moč, ki vre iz globin srca. Vse okoli njega se krivi v neslišni tišini. Ne migne s prstom. Ne trudi se z razumljivostjo. Človek se v praznino spusti na tanki niti pajčevine, ki seže tja daleč, v prepade nemogočih dogodkov in plete zgodbo, ki je ni in se piše, ne da bi obstajala. Čas teče drugače. Potopi se v neenakomerno potrkanje pisave. Tam vlada drugačen čas začaranosti in zamaknjenosti. Nekaj se odpre in požre čas kot črna luknja. Zunaj vozijo avti, policaji pobirajo kazni, luč na semaforju menjava barve. Zunaj teče drugačen čas. Tiho mezenje k smrti. Truba se ozre okoli sebe. Kje je? Koliko časa je preteklo? Ali običajna predstava o času in prostoru še ima smisel? Kakšna je običajna predstava o času in prostoru? Je sploh kdaj vedel? Nekje v preteklosti je prišlo do spremembe, ki je ni mogoče opisati. Nehal je čakati. Življenje se je približalo. Vstopil je v prazni čas, v megleno jasnost sveta, ki nič noče in nikamor ne vodi. Osvobodil se je nesmisla, ki ga je zapeljeval z lažnimi obeti. Čutil je, da ga prebadajo sulice neznanih, večjih sil, ampak navadil se je živeti z njimi kot s poškodovanim kolenom ali slabotnimi očmi. Razletel se je. Ni bil več eden in isti. Bil je nekdo drug. Veliko drugih, ki so vsi bili on, ki ga ni. Vzel jih je na znanje, ni pa se jim prepustil ali uprl. Ovine so ga prazne besede in počasi je sprejel tišino in zgodbo, ki ju ni v besedah. In vendar se jih drži nekaj, česar ni moč imenovati. Nekaj, za razlago česar nima smisla izgubljeni besed. Besede so. Visijo v zraku in lahko trepetajo v svetlem polmraku misli kot kakšne tropske ribe v temni globini akvarija. In brezizrazno gledajo. Človek pogleda

v njihove prazne oči in se sreča z nečim tako salamensko drugačnim, da ostane brez besed. In vendar tam nekaj je. Pogled rakovice, ki spleza na skalo in človeka, ki bere, opazuje tako dolgo, da se ta zdrzne in tudi sam pogleda v one čudne oči. Na široko razmaknjene, podobne merilu, s katerim izračunamo paralakso. V očeh, ki merijo razdaljo do zvezd. Nekaj živega je tam notri, temno iskrenje zavesti, ki pomirja in pritrjuje. Tudi bitka s praznino iskrive zavesti je prav tako divja kakor ona prej, ko se je boril s konvencionalnimi sporočili, ki so zahtevala, da v njih išče globlji smisel. Pravzaprav ne gre za besede, ampak za življenje. Človek se postavi na nek kraj in umolkne. Kot drevo ali kamen na vrhu hriba. Sčasoma priletijo k njemu ptice ali nanj splezajo mravlje. In tako dalje. V notranjosti se zganejo komaj opazni vzgibi, ki predstavljajo krhke odmeve tektonskih premikov. Kamen ali drevo molči. Začnejo se odvijati zgodbe, ki so videti nepomembne, kar tudi so, ampak v sebi nosijo moč vulkanskega izbruha in ostrino neobdelanega diamanta. Toda človek se ne zgane. Ne čaka na izid. Molči. Na ven in znotraj. O zgodbah, ki se dogajajo kot ne-dogodek in o katerih se ne sme govoriti.

III

Tanja je bila sestrična Primoža Trube po očetovi strani. Hči očetove sestre Panateje in njegove tete, ki so ji po domače rekli Frančka. Menda zaradi nenavadne spolne razvade, ki jo je delila s kozami in nekimi strupenimi polži iz Rdečega morja. In izdajalske nravi. Že kot mlada se je poročila s pobeglim vojakom, ki je pribežal iz nemških dežel. Imel je lepo zavihane brke in pogled norca, ki se je napil. V vasi so se ga bali, le ona se mu je upala približati. Spal je na seniku na koncu vasi, kamor so nosili mrvo iz posušenega ribnika, za katero so vedeli, da je metljava. Za slabe čase, so rekli. Na srečo slabih časov že nekaj let ni bilo. Panateja in dragonec sta legla v tisto travo neko noč, nemški vojak je v tistem času že zdavnaj izginil na mesec, nekateri so trdili, da so ga srečali na Titanu, na tretji Jupitrovi luni, kar je malo verjetno, saj takrat še niso poznali gravitacijskih blažilnikov. Glede stvari, povezanih z zemeljsko težo, so prišli do poglavja o jabolku, ki ne pade daleč od drevesa. No, Tanja, sama prav takšno jabolko, se je pojavila, kakor se pojavijo otroci, in od malega pokazala izrazit talent za krakanje. Z ostalimi vaškimi otroci se ni družila, imela pa je navado posedati v vrbi nad potokom in zvoniti k toči. Vedno je bila oblečena v tisto fino tkanino in ovešena z veliko zlata. Kakor kakšna zakladnica. Zlata veriga okoli vratu, zlati uhani, zlata zapestnica, zlati nanožnici, zlat pas z zlato nožnico in notri zlat nož. Košati lasje so se ji v razkošnih kodrih spuščali do srede hrbta. Česala si jih je s krtačo iz slonovine, ki jo je za sedmi rojstni dan dobila v dar od vaške zeliščarke. Mlinsko kolo se je vrtelo, lopatice so pele, fantje so si obrili prvo brado. Ampak Tanje se ni nič dotaknilo. Prsi si je podvezala z rdečim trakom, podplate sandal odišavila z eksotičnim milom. Razvila se je v lepo, vitko in poželjivo dekle. Svilen polt se ji je svetlikala v mesečnih nočeh, ustnice je imela rdeče in oči kot dva safirja,

ki so marsikaterega mornarja spravile ob pamet in celoletni zaslužek. V vaški gostilni so se ustavljale karavane vozov. Kraj je bil namreč furmanska postaja na poti med Trstom in glavnim mestom cesarstva. Mornarji, ki jih je premamila zgodba o lepoti cesarične, so tekmovali med seboj, kdo ji bo iz daljnih dežel prinesel lepše čevljuje. A večina poti ni nikoli več nadaljevala. Za vedno so ostali v kraju, na robu katerega je bilo temno brezno. Kaj se je zgodilo, kdo je pobil nesrečne ljubimce, kam so izginili vsi tisti škorenjci, čevlji z visoko peto, športne copate, baletne copatke, najlonske nogavice, natikači iz sukane svile, kosmati bosanski kljunači iz zajčjega krzna, krogsi, obujke iz Rusije ali galoške iz Sibirije, na katere so brezimni krojači iz Tataganke vrezali svoj znak? Vaščani so zaklenili usta, skrivnost, ki je kot svinčena zavesa visela nad vasjo, je ostala zavita v tisoč zank molka, v deset tisoč morečih sanj, ki bi jih lahko prekinil samo hudobni princ na črnem konju. Takega pa ni bilo, odkar je stari predsednik vlade izgubil na volitvah.

Leta 1978 se je sestrična poročila s poročnikom jugoslovanske vojske v odhodu. Skoz vas so ropotali tanki, ki so kljub gumijastim gosenicam na asfaltu pustili globoke raze. Ženske so povezale rute, moški nataknili klobuke. Vihar, ki se je kot strela z vedrega neba zbral nad vasjo, je mladoporočenca pospremil v posteljo iz sveže otesane orehovine, pokrito z listi bananinih palm in krvavega izpljuvka betla. Tanja je bila večča v tolmačenju spominov, leta, preživeta v krošnji vrbe, so ji okrepila telo, da je bila pretrd oreh za nadobudnega vojaka. Po celonočnem ruvanju v postelji je moral priznati premoč. Končal je na obešalniku pri vratih, Tanja pa je si je zavrtela uverturo iz Tannhäuserja ter gramofon navila na ves glas. Vaščani so se muzali, a so si napačno razložili zmagoslavje. Zmagala je deviškost, jugoslovanska vojska je morala priznati poraz in poročnik si je takoj naslednji dan z epolet strgal čin in ga zabrisal v grmovje. Začela sta graditi hišo.

Primož je po končani osemletki odpotoval v Darmstadt, kjer so imeli srednjo pomorsko akademijo, na kateri sta med drugimi študirala tudi slavna ruska admirala Vrungel in Potemkin. Dolga leta je bil brez vseh novic o življenju v domači vasi. Nekega dne pa je dobil pismo, v katerem ga je neznanec, ki se ni podpisal, prosil, naj mu razkrije recept za večno življenje. Truba se je pridružil anarhističnemu krožku na akademiji, ki ga je vodil mistik N. A. Spešnjov. Tipček je hotel organizirati tajno čarovniško organizacijo, ki bi se ukvarjala s pripravo nezdravih napitkov za politike. Tako se je prikopal tudi do najskrivnostnejšega gnostičnega recepta za življenje *ad aeternum*. V pismu neznanemu sovaščanu, je, ne da bi vedel, da piše filozofu Solovjevu, svojemu svaku po materini strani, med drugim napisal tudi, da »naj njegova žena živi kot pes na ulici in išče kosti po umazaniji na smetiščih. Nič v vajinem življenju naj ne ostane skrito javnosti. Svojo ženo nateguj, kadarkoli si je poželiš, kot pes psico.«

Sestrična Tanja ni oklevala niti trenutek. Na verandi velike vile, ki sta jo končala v rekordnem času petnajstih let, je na velikanskem kupu starih časopisov čakala na gobavce in ranjence iz bitk in jim lizala rane, prepričana, da jim bo kot mati Tereza pomagala vzgajati ovce ali progaste svinje. Pravijo, da je ponoči nikoli niso preganjale more. Spala je kot angel nad zlatim oltarjem, mož pa ji je sesal palce na nogah in kupal čaj, zaradi katerega so jo mučili hudi vetrovi, če se je še tako trudila, da bi jih zadržala. Pozneje so iz zeliščne mešanice, ki jo je sestavil, začeli izdelovati jogurt proti prdenju, po katerem so najrajši segale ženske. Njej tudi pripisujejo naslednje verze:

Ne smete! Prosim vas! Da jo poljubljat greste!

Sram me je mojih grdih rok.

Kaj z njimi delala sem vse, ne veste!

Saj red pri materi je strog.

Tisti, ki so jo dobro poznali, pa so govorili, da je znala biti hujša od Klodije, hčerke Apija Klavdija Lepega, pohotne matrone. A naj sta z možem še tako poskušala, otrok nista imela. Bajje je bil za to kriv bezgov grm za hišo, ki je med ljubljnjem metal zdravilno senco na njuna odprta usta. A bolj poučeni so vedeli povedati, da si je on dal prerezati semenovod, ker so ga mikale ženske, ne pa tudi njihovi otroci. Njeno najljubše ozvezdje je bil Orion, bila pa je tudi prepričana, da so usta zato, da človek je zvezde, kar še posebej velja za ženske brez otrok.

Nekega dne je preprosto izginila. Ljudje so jo iskali ob potoku, se potopili pod mlinsko kolo in se celo spustili v podzemno žrelo, ki je od mosta zijalo globoko pod skalo. V tisto brezno so spustili vaškega norca in mu ukazali zibati s svetilko nad kupom na dnu, ki ga je nasulo listje. Norec je kričal, a kaj, niso razumeli, ker je bil brez zob, v svetilki pa ni bilo sveče, da bi kaj osvetlila, brezno je bilo globoko in odmev je pogoltnil piskanje iz njegovega grla. Našli so celo Empedoklovo opanko, iz katere se je še vedno kadilo in je močno dišala po žveplu in gnilih sikamorah. Zlobni jeziki so pripovedovali, da je Tanja končala kot kuharica v hotelu Sacher na Dunaju, kjer je neki vaščan zaznal vonj njenega čela v čokoladni torti, s katero so mu postregli. Tudi zgodbe o njenem zavoženem življenju v beznicah v La Spezii se ne zdijo verjetne. Umoril naj bi jo postarani kipar Canossa, potem ko je šla z njim za tri četrte lire: pred zoro jo je pričakal v drevoredu, da ji iztrga svoj denar. Med ruvanjem jo je pobil na tla in zaklal s kiparskim dletom. Truplo z iztrganimi zrklji pa je vrgel v vodo na neznanem mestu med dve križarki v pristanišču. Ampak to so bile govorice. Resnica je drugačna. Tanja je umrla tiho kot Napoleonova ljubica, mu še prej rodila Ilirijo, krepko deklco z brki, ki so spominjali na onega nemškega dezerterja, za katerega so govorili, da je njen kastrirani ded. Med zakladi Napoleonove zapuščine v Drassenhoffu so našli tudi

oljno podobo, ki kaže žensko pri masturbiranju na plaži. Na podlagi barve peska so ugotovili, da gre za Elbo, skalnat otok, na katerem sta živela kot Robinzon in prijazni divjak Petek. Vaški mlinar, ki so ga poklicali, da bi sliko ocenil, pa je na njej brez trohice dvoma prepoznal nekdanjo vaško Kleopatro Tanjo. Pokopali so jo v grobnico na Montmartru. Leži med trupli travarke Serpentine V. in njene nedolžne sestre Marice III. Na kamniti plošči nad grobom je vklesan napis, ki ga je že dodobra načel zob časa. Ampak še vedno je mogoče razbrati nekaj črk: *Denatus Holmiae, Calendis Februarii, 1987*. Nekdo, ki se je vrnil iz Švedske, pravi, da je podoben napis tudi na sarkofagu filozofa in matematika Renea Des Cartiera. Kar je povsem možno. A o tem več v poglavju o zasliševanju.

IV

Sedemintridesetega julija je direktor sejma prišel v mesto pod hribom, ki se mu reče Ljubljana. Za pokušino, preden je stopil pred publiko, se je vprašal: »Sem morda depresiven tip?« Že vemo, za koga bi lahko šlo, za Primoža Trubo, kajpak. Od zdaj naprej ga bomo imenovali Truba. Truba od rojstva v tistem kraju z mlinom, ki so ga predelali v gostilno in restavracijo za poroke. Tudi Janko in Tanja sta se poročila v njej. Saj veste, katerega Janka imam v mislih. Obstaja razlika med depresijo, tesnobo in paniko. Čeprav jih socialni delavci po Goncourtovi klasifikaciji uvrščajo v isto kategorijo psihičnih pojavov. Filozof se z njimi ne bi strinjal. Še posebej, če gre za fenomenologa. Ampak ne glede na strokovnost pojmov bo iz tega treba potegniti zaključek, ki bo pojasnil živi smisel mojega izgubljenega življenja. Hm, tole se sliši za lase privlečeno. Toda ne pozabimo, govori Truba. Skozi nos, če je treba, in tudi drugače. Moje življenje ni izgubljeno. Nisem kastriran. Trenutno ne zgleda slabo, bilo pa bi lahko boljše. Znova sem se spomnil modrega nauka budističnega učitelja Deshimaruja. Nekje v južnem predmestju Pariza leta 1976.

Presenetilo me je, da so se me spomnili deset let po mojem nepomembnem obisku. Poslali so mi pismo, v katerem me skoraj sto let stari zen mojster kliče k sebi. Očitno je zaslutil mojo popolno nesposobnost, da bi lahko kdaj postal Buda. Idealen tip za bodisatvo. Vrtar budnih. Ampak bil sem preveč aroganten in popolnoma odbijajoč tip, ne le da se nisem odzval, tudi odgovoril nisem. Razen tega pa se takrat še nisem nameraval ostriči do golega. Deshimaru je molče dvignil palec, kar naj bi bil bistveni napotek iskalcu duše na poti k razsvetljenju (pokaži mi dušo, pa boš odrešen!), ampak jaz sem palec na štopanju dvigal ob cestah na več celinah, zato me to ni pretirano ganilo. Toda od